

vance. -Comp. -अरिः, -सूदनः epithets of Pradyumna or the god of love. -असुरः the demon Sambara.

शम्बरी 1 Illusion, jugglery. -2 A female juggler.

शम्बलः, -लम् [शम्ब-कल्च् Uṇ. 1. 105] 1 A bank, shore. -2 Provisions for a journey, viaticum. -3 Envy, jealousy.

शम्बली A procuress.

शम्बुः, -शम्बुकः, -शम्बुकः A bivalve shell.

शम्बुकः [शम्ब-ऊकः Uṇ. 4. 43] 1 A bivalve shell (शम्बुका also in this sense). -2 A small conch-shell. -3 A snail. -4 The edge of the frontal protuberance of an elephant. -5 N. of a Śūdra (who practised penance though forbidden to his caste and was in consequence slain by Rāma; see *inter alia* U. 2 and R. 15).

शंभु a. [शं-भु-ड्] Causing happiness, granting prosperity. -भुः 1 N. of Śiva. -2 Brahman. -3 A sage, venerable man. -4 A kind of Siddha. -5 N. of Viṣṇu. -Comp. -तनयः, -नन्दनः, -सुतः epithets of Kārtikeya or Gaṇeśa. -प्रिया N. of Durgā. -2 emblic myrobalan (आमलकी). -वल्लभम् the white lotus.

शम्बा [शम्-यत् टाप्] 1 A wooden stick or post. -2 A staff, a measure of length (=36 Angulas). -3 The pin of a yoke. -4 A kind of cymbal; वीणा नैवाद्य वाद्यन्ते शम्बातालस्वनैः सह Mb. 7. 72. 12. -5 A sacrificial vessel. -6 A kind of medical instrument. -Comp. -क्षेपः, -पातः the distance that a staff can be thrown; the cast of a staff; शम्बापातेनाभ्यतीयाद्वेदीभिश्चित्रयन् महीम् Mb. 12. 29. 95; Ms. 8. 237. -ग्राहः one who plays the cymbal; Rām. 2. 91. 49.

शय a. (-या, -यी f.) [शी-अच्] Lying down, sleeping (usually at the end of comp.); रात्रिजागरपरो दिवाशयः R. 19. 34; so उत्तानशय, पार्श्वशय, वृक्षशय, बिलेशय &c. -यः 1 Sleep. -2 A bed, couch; मायाशये शयाना मे नाद्यापि पुनरुत्थिताः Bhāg. 10. 13. 41. -3 A hand; सुन्दरीभिः शयाम्भोजसंवाहितपदं पुनः Śiva B. 2. 91; तदूरुकाण्डे सविलासमर्पितः शयः शयानेन सहानयासुना Rām. ch. 2. 49; also used as a measure of length. -4 A snake, especially the boa. -5 Abuse, imprecation, curse. -6 A stake.

शयण्ड a. Sleepy, sleeping.

शयतः 1 One who sleeps much. -2 The moon.

शयथ a. [शी-अथच् Uṇ. 3. 112] Sleepy, asleep. -थः 1 Death. -2 A kind of snake, the boa-constrictor. -3 A boar. -4 A fish. -5 (Ved.) A lair, a bode.

शयनम् [शी-ल्युट्] 1 Sleeping, sleep, lying down. -2 A bed, couch; शयनस्थो न भुञ्जीत Ms. 4. 74; R. 1. 95; V. 3. 10. -3 Copulation, sexual union. -Comp. -अ

(आ) गारः, -रम्, -गृहम् a bed-chamber, sleeping apartments. -एकादशी the eleventh day of the bright half of Āśāḍha when Viṣṇu lies down to enjoy his four months' repose. -तलगत a. gone to bed, lying in bed. -पालिका the (female) keeper of a (royal) bed. -भूमिः a bed-chamber. -रचनम् the preparation of a bed (one of the 64 arts). -वासस् n. sleeping garment. -सखी a bed-fellow. -स्थ a. being on a couch; शयनस्थो न भुञ्जीत Ms. 4. 74. -स्यानम् a sleeping apartment, bed-chamber.

शयनीयम् [शी-आधारे अनीयर्] 1 A bed, couch; परिशून्यं शयनीयमथ मे R. 8. 66; कान्तासखस्य शयनीयशिलातले U. 3. 21; (शयनीयकम् in the same sense). -2 A bed-chamber; शयनीयं नरेन्द्रस्य तदासाद्य व्यतिष्ठत Rām. 2. 15. 20.

शयानः, -शयानकः 1 A chameleon. -2 A kind of snake, the boa.

शयालु a. [शी-आलुच्] Sleepy, slothful; हन्ति नोपशयस्थोऽपि शयालुर्मृगयुर्मृगान् Śi. 2. 80. -लुः 1 A kind of snake, the boa-constrictor. -2 A dog. -3 A jackal.

शयित p. p. [शी कर्तरि क्] 1 Sleeping, reposed, asleep. -2 Lying down. -तम् 1 Sleep, sleeping. -2 The place where one has slept.

शयुः, शयुनः [शी-उः उत्तर Uṇ. 1. 7; 3. 60] A large snake, the boa.

शय्या [शी आधारे क्यप्] 1 A bed, couch; शय्या भूमितलम् Śānti. 4. 9; मही रम्या शय्या Bh. 3. 79; R. 5. 66. -2 Sleeping. -3 Tying, stringing together. -Comp. -अध्यक्षः, -पालः the superintendent or guardian of a king's bed-chamber. -अन्तः a sleeping place; शय्यान्ते कुलमलिनां क्षणं विलीनम् Ki. 7. 31. -उत्थायम् ind. early in the morning. -उत्सङ्गाः the side of a bed. -गत a. 1 lying in a bed. -2 confined to a bed. -गृहम् a bedchamber; अथार्धरात्रे स्तिमितप्रदीपे शय्यागृहे सुप्तजने प्रबुद्धः R. 16. 4.

शरः [शृ-अच्] 1 An arrow, a shaft; क्व च निशितनिपाता वज्रसाराः शरास्ते Ś. 1. 10; शरश्च त्रिविधो ज्ञेयः स्त्री पुमांश्च नपुंसकः । अग्रस्थूले भवेन्नारी पश्चात्स्थूले भवेत् पुमान् । समो नपुंसको ज्ञेयः Dhanur. 62-63. -2 A kind of white reed or grass (Mar. देवनळ, बोरु); कुशाकाशशरैः पर्णैः सुपरिच्छादितां तथा Rām. 3. 15. 22; शरकाण्डपाण्डुगण्डस्थला M. 3. 8; मुखेन सीता शरपाण्डुरेण R. 14. 26; Śi. 11. 30. -3 The cream of slightly curdled milk, cream; आपो वा अर्कस्तद्यदां शर आसीत् समहृन्वत् सा पृथिवी Bri. Up. 1. 2. 2. -4 Hurt, injury, wound. -5 The number 'five'; cf. शरामि q. v. -6 (In astr.) The versed sine of an arc. -7 Kusa grass; तथा शरेष्वपि MS. 8. 3. 33 (शरशब्दस्यापि कुशेषु प्रयोगो दृश्यते ŚB. on *ibid.*); शृशरसं शरसंहितकान्तिके Rām. ch. 4. 70. -रम् Water. -Comp. -अग्निः the number 'thirtyfive'; शरामिपरिमाणं च तत्रासौ वसते सुखम् Mb. 13. 107. 26. -अग्न्यः an excellent arrow. -अभ्यासः, -आघातः archery. -असनम्, -आस्यम् an